

Árpád Margit, színésznő, sz. 1903. Borosjenőn (Arad m.). Színipályára lépett 1927. okt. 15.

Árpási Gerstner Katalin (Kiss Ferencné), színésznő, népszínműnekesnő, sz. 1854. okt. 3-án, Pesten. Novák Sándornál 1870. április 15-én lett színésznő. Működött: Csókánál, Krecsányinál és Kolozsvárott. Sokáig kedvence volt a győri közönségnek, még akkor is, mikor a 80-as években elvesztette hangját és drámai szerepeket játszott. 30 évig szolgált a vidéki színpadokat. 1908. jan. elején Kolozsvárott a »Csókászerzett völegény« c. vj.-ban búcsúzott el.

Arpeggio (olasz) -pedzso, hárfaszerűen megtört akkordokkal játszani zongorán, vagy vonós hangszereken; arpeggiato (olasz) = arpedzso: töredeztve, akadozva (zene).

Artikulál (latin = izekre oszt, széttagol, elemez), tisztán kiejt, úgy, hogy a szavakat és ízeiket, vagyis a szótagokat és és ezeknek egyes hangjait tisztán meg lehessen különböztetni. Maga a művelet: artikuláció. Ezért *artikulált* hangoknak nevezik az emberi hangokat, szemben az állati hangokkal.

Artista, a latin *ars* (a. m. *művészet*) szóból, eredetileg művészt jelentett. Mai értelemben azonban — nálunk — már csak az akrobatákat és a varietékben fellépő táncosokat — ujabban énekeseket is — nevezik A.-nak. Külföldön A., artiste — (artiszt) minden művész.

Artisták. Közhasználatban ma mindazokat a színpadi, cirkuszi és pódium-művészeket nevezik így, akik nem szósznerinti értelemben vett színházi és hangversenyműködést fejtenek ki. Másszóval, mai értelmezésben ide számítják az orfeumok, cirkuszok, tánchelyiségek szerződött produkcióit, tekintet nélkül arra, hogy milyen természetű produkciót nyújtanak a közönségnek. Az artisták nemzeti szervezete, az *Internationale Artisten-Loge* és országos szervezetei, mint például a *Magyarországi Artisták Egyesülete*, ilyen értelmezésben foglalja magában mindezeknek, az ilyenfajta helyeknek működő személyzetét. Ilyen tag értelmezésben azonban artistaművészet-

ről beszélni lehetetlen. Ilyen nagyon szabad összefoglalásban különböző művészetek különböző, magasabb- vagy alacsonyabbrendű válfajait egyesíti, amelyeknél, ha művészi szempontokról szó lehet, azok egymástól teljesen különbözőek. Van azonban az artista-fogalomnak egy szigorú és komolyabb értelmezése is és ez mindazokat a produkálókat összesíti, akik az emberi test valamely képességének fölfokozott kihasználásával bizonyos irányú fizikai tehetséggel nyújtanak produkciót — természetesen a szoros értelemben vett színészi produkció kizárásával. Ide tartoznak tehát mindenfajta akrobaták, zsonglőrök és bűvészek, műlovasok, céllövők, idomítók, bohócok és végül bizonyos fokig a táncosok is. Ilyen összeállításban valóban lehet esztétikai szempontokról beszélni és az artisták munkáját egységes föltételekhez kötött művészi munkának tekinteni. Az esztétikai kiindulópont minden művészetnek játékszerűsége. Mindezek az artisták az emberi testnek olyan játékait mutatják, amelyek mindig azt a látszatot keltik, hogy az illető produkáló nemcsak a normális emberi test lehetőségeit szárnyalja túl, de legalább is látszat szerint, a természet és a fizika alaptörvényein is túteszi magát. Minthogy pedig a természet törvényein túl senki nem teheti magát, itt mindig ez a látszatszerűség a döntő. Az emberi testnek egy fölfokozott tehetségéről van tehát szó, akár a test hajlékonyságában vagy erejében, a kéz ügyességében vagy eszközök jó fölhasználásában. A teljesítmény művészi szépségét pedig ugyancsak egy másik látszat determinálja, amely minden művészetnél közös, hogy a produkció a maga megjelenésében a fizikai fáradságnak és munkának, mesterségségségnek és erőszakoltságnak semmi nyomát ne mutassa. Az artisták között nem az ad igazi erőprodukciót, aki megmutatja, milyen nehéz kínlódással emeli fel a súlyt, hanem az, aki a súlyok nehézsége ellenére a fizikai kínlódás minden jele nélkül végzi el a maga munkáját. Esztétikai szempontból tehát az artistaművészet értelmezése *olyan mutatvány, amely tetszetős formában nyújtja az emberi testnek valamely fölfokozott képességét, játékszerűen és könnyedén, a fizikai munka nyomai nélkül.* A legmodernebb színpadművészeti kísérle-